

*Шығыс медицинасының
философиялық негіздері*

Жоспары:

- 1. Шығыс медициналық философиясы, түрлері;**
- 2. Үнді медициналық философиясы;**
- 3. Қытай медициналық философиясы;**
- 4. Араб медициналық философиясы;**
- 5. Қорытынды.**

Ежелгі шығыс философиясы философиялық ойдың қаруы болып табылады. Ол бірнеше мектептерді, бағыттарды құрайды.

Үнді

Қытай

Араб

Емшілік теория бұрынғы заманда қалыптасқан және оның қалыптасуы Шумер, Вавилон, Ассирия, Египеттің цивилизация кезеңдерімен тығыз байланысты.

Адам аурулары және өлім тікелей адамның тәжірибесі арқылы келеді. Бұл құбылыстар адамға өзін-өзі түсініп, табу үшін беріледі. Осы мақсатқа жетер жол адамның алғашқы білімі болып табылады. Сондықтан, медицина адамға қатысты ғылымдардың бірінші болған деседі.

Ежелгі медицина бағыты

Эмпириялық

- Халық және емшілердің практикалық тәжірибесі арқылы қалыптасқан

Теургиялық

- Мифтік-діндік наным-сенімдерге байланысты қалыптасқан

Үнді медицинасының философиясы

**Ежелгі Үндінің рухани
мұрасы синкретикалық
мінезді ұстанады, яғни
өзіне бір мезетте
меңгерудің көптеген
жолдарын және өзін-өзі
рухани игеруді
біріктіреді.**

Ежелгі Үнділердің қасиетті кітаптары

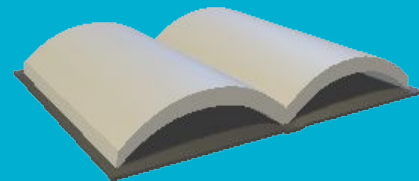

«Ригведа»

«Самаведа»

«Яджурведа»

«Аюрведа»

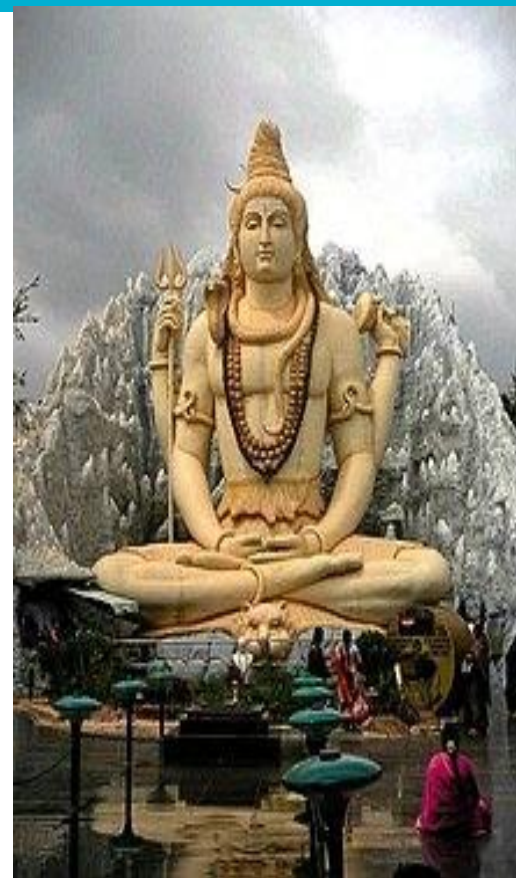
«Аюрведа» термині екі сөзден тұрады: аюс — «өмір» және веда — «білім». Олай болса, «ол өмір сүру туралы білім» деп аударылады. Осы туралы оқулардың түп тамыры сонау 5 мыңжылдыққа кетеді.

Ежелгі кезде адамдар қазіргі кездегі бізге қарағанда сыртқы ортаға тәуелді болған. Оларда табиғатқа сенуден басқа амал болмады. Оларда құрал-жабдықтар болмаған кезде интуициялары дамыған. Олардың интуитивті қабілеттері емдеуге жақсы көмектескен. Олар өздеріне тәжірибелер жасап, ұрпақтарына беріп отырған. Осы жинақталған мәліметтер жиналып, жүйеленіп, Аюрведа түрінде қалған. Ежелгі адамдар оларды дәрігерлік табиғатқа айналдырған.

Буддизм бағытында *нирванаға жету* деген ұғым бар, яғни рухани биіктікке жетумен түсіндіріледі. Нирванаға жету адамның дене шынықтыру жаттығуларымен (гимнастика, соның ішінде тыныс алу жаттығулары) жүзеге асырылады. Өзін-өзін жетілдіру теориясы мен тәжірибесі үнділерде *йога* атауын алды.

Қытай медицинасының философиялық негіздері.

Қытай философиясы бойынша адам микрокосм ретінде қарастырылады. Себебі өлі адам денесін кесуге рұқсат етілмейді. Бұл б.з.д. II ғасырда қалыптасқан конфуциондық ілім негізі болып табылады. Сондықтан да қытай емшілеріне адам денесінің құрылыс туралы түсінік түйсік негізінде ғана болды.

Ежелгі Қытайдың философиялық ілімінің негізі алғашқы ци энергиясынан пайда болған инь және янь деген екі қарама-қарсы күштердің космогондық концепциясы болып табылады. Ци энергиясының «қоюлануынан» бөліну үдерісі жүреді:

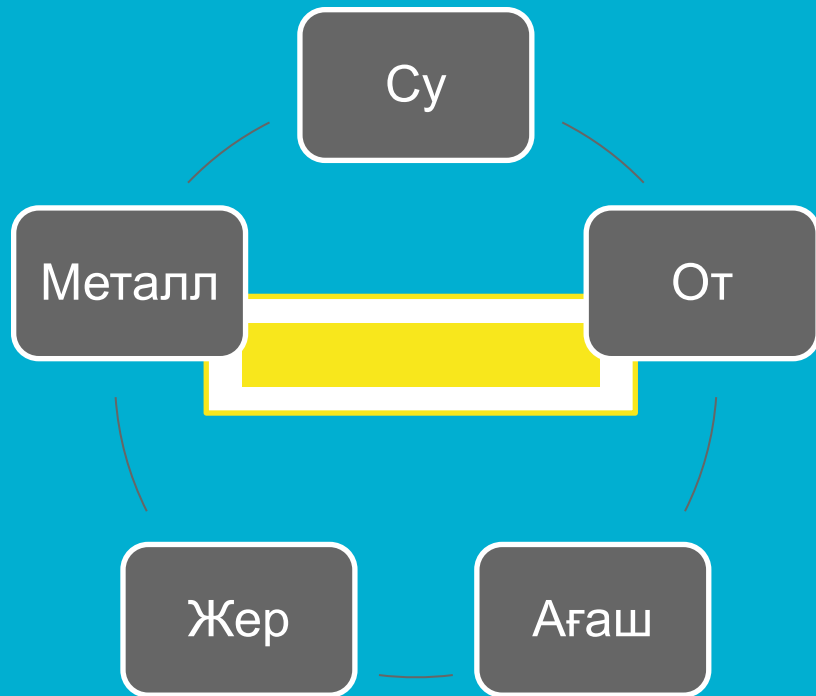
Үстіге көтеріліп
аспанды құраған
жарық, әрі жеңіл
янь-ци

Төменге түсіп
Жерді құраған
бұлдыр, әрі ауыр
инь-ци

инь(пассивті күш) мен *яньнің*(активті күш) алмасуы барлық үдерістердің циклды жүруі болып табылады. Мысалы: түн мен күн, таң мен кеш, қыс пен жаз, суық пен жылу, ояну мен ұйықтау, дем алу мен дем шығару және т.б.

Осы 5 құбылыс барлық заттар мен құбылыстардың негізі және табиғаттың бірізді күйі болып табылады. Бұл 5 элементтерді оқи тыра усин философиясының негізі қаланады. Адам микрокосм ретінде осы Дүниенің бейнесі болып табылады және ағзаға тамақ арқылы түсетін осы 5 элементтерден тұрады.

Ежелгі Қытайда *усин* концепциясын адам ағзасының тіршілік әрекеті және адам мен табиғат арақастынасын реттеу үшін қолданған. Ауру инь мен яньнің бұзылуынан және 5 элементтің циклдық жүйесінің бұзылуынан туған болып саналды. Емшілік мәселесі осы жоғалған тепе-теңдікті орнату болды.

Араб медицинасының философиялық негізі

Ежелгі Араб философтарына Әбу Әли Ибн Синаны (Авиценна) жатқызуға болады.

Авиценнаның айтуынша, медицина адамның тәнінің құрылымын зерттейтін ғылым.

Денсаулықты сақтау және денсаулықтан айырылғанда оны орнына келтіру үшін

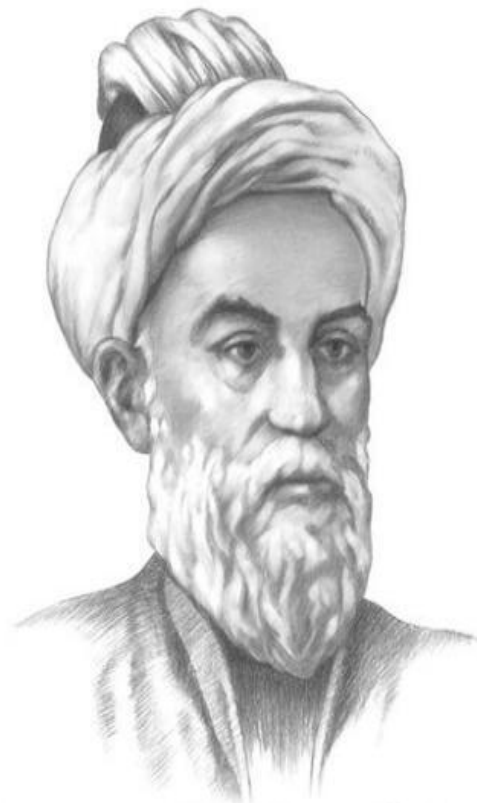
пайдалану керек, бұл медицинаның негізгі мақсаты дейді. Ибн Сина әр адамның дене

тазалығын сақтауды кеңінен насихаттап, адам өз тұлғасын шынықтыру арқылы жетілдіруге

болады дейді. Сонымен қатар, көпшілікке

қоғамдық гигиена шараларын – тағамды сақтау тәртібін, ашық су қоймаларын қорғау, су

құбырын жүргізу, монша салу, өлікті реттеу тәртіптерін насихаттады.

Авиценна (Абу-Али ибн Сина)

ок. 980—1037

Ибн Синаның «Дәрігерлік ғылым каноны» бес кітаптан тұрады. Бұл кітаппен ол 12 жыл жұмыс істеген. Бұл кітап Шығыстағы орта ғасырлар дәуірінің іргелі энциклопедиясы болып саналады және бүкіл денсаулыққа және адамға қатысты мәселенің бәрін қарастырып кеткен.

1

медицинаның жалпы сұрақтары: есептемесі, ауру мен денсаулық туралы түсінік, аурулардың этиологиясы, симптомдары, денсаулық сақтауды, тамақтану мен салауатты өмір салты бойынша өмір сүруді үйрену, емдеудің жалпы жолдары жайлы мәселелер қарастырылған.

1-кітап

2

фармакологияға арналған, өсімдік текті, минерал, жануар текті «жай дәрілердің» 811 атауының әсері мен қасиеттері жайлы жазылған.

2-кітап

3

көлемі бойынша ең үлкені – 22 бөлімнен тұрады, әрбір ауруға жеке сипаттама берілген.

3-кітап

7 бөлімнен тұрады және «ағзаның жалпы аурулары жайлы» жазылған: хирургиялық (шыққан, сынған жағдайлар), жұқпалы аурулар (оспа, қызылша, оба), түрлі улармен уланған кездегі аурулар(токсикология), косметикалық қиындықтар жайлы.

4-кітап

өз бетімен фармакопееға ұқсайды және әрбір жеке ауруға арналған «күрделі дәрілер» дайындау технологиясы мен қолдану тәсілі жайлы жазылған.

5-кітап

Қорытынды

Ежелгі Шығыс медицинасы әлі күнге дейін өзінің танымалдылығын жоғалтқан емес. Қазіргі күні де үнді, қытай араб медициналық философиясын тәжірибеде күнделікті қолданатын адамдар қаншама. Мысалы: йога, медитация және т.б.

Назарларыңызға рахмет!
